

Landbruksdirektoratet / Eanandoalodirektoráhtta

1

FORSLAG TIL NYTT REGELVERK

- Prosjektarbeid mellom Landbruksdirektoratet, Mattilsynet og Miljødirektoratet
- Gamle utfordringer og nye problemstillinger
 - Utslipp til vann og luft
 - Ressursutnyttelse
 - Sirkulær økonomi, Biogasstrategi, Bioøkonomi
- Oversendte forslag til oppdragsdepartementene (KLD og LMD) 15. mars i år.

Landbruksdirektoratet / Eanandoalodirektoráhtta

POLITISKE FØRINGER

- Internasjonale forpliktelser for vannmiljø i nitratdirektivet, Nordsjøavtalen og Eus rammedirektiv for vann
- Parisavtalen: Utslipp av klimagasser skal reduseres med 40 % innen 2030
- Ammoniakk: Gøteborgprotokollen: Norge skal redusere utslipp med 8 % innen 2020 sammenlignet med 2005.
EUs rammedirektiv om nasjonale utslippstak: Årlige utslipp skal ikke overstige 23 000 t
- Tungmetaller, organiske miljøgifter og smittestoffer – hensyn til mattrygghet, produktkvalitet, plante-, dyre- og folkehelse
- Stortingsmelding om avfallspolitikken og sirkulær økonomi (Meld.St. 45 (2016-2017) : Sikre økt utnyttelse av ressurser i avfallet og fosforgjenvinning i Norge

Landbruksdirektoratet / Eanandoalidirektoráttta

3

MILJØTILSTAND OG RESSURSUTNYTTELSE

Vannforekomst (se kart)	Vanntype	Planteplankton										Fysisk-kjemisk					Tilstandsklasse totalt				
		Status	nEQR	Status	nEQR	Status	nEQR	Status	nEQR	Status	nEQR	Status	nEQR	Status	nEQR	Status		nEQR			
L1 Hålandsvatnet	L-N1	8	D	0,26	D	0,20	SD	0,15	SD	0,00	SD	0,13		D	0,36	D	0,28	D	0,30	Svært dårlig	
L2 Mosvatnet	L-N1	8	D	0,32	M	0,50	G	0,75	M	0,57	M	0,58		D	0,25	G	0,77	D	0,27	Moderat	
L3 Seldalsvatnet	L-N2a	18	G	0,76	SG	0,87	SG	0,86	SG	0,81	SG	0,83	SG	1,00	G	0,64	D	0,34	G	0,70	God*
L4 Dybingen	L-N8a	4	M	0,48	M	0,59	M	0,48	M	0,53	M	0,51	D	0,38	M	0,51	M	0,46	G	0,70	Dårlig
L5 Kyllsvatnet	L-N1	8	M	0,55	M	0,58	G	0,69	G	0,62	G	0,63	M	0,46	G	0,65	D	0,32	G	0,64	Moderat
L6 Lutsivatnet	L-N1	8	G	0,71	G	0,62	M	0,57	M	0,53	M	0,59	D	0,40	G	0,76	M	0,42	G	0,77	Moderat*
L7 Bråsteinvatnet	L-N1	8	M	0,49	M	0,50	G	0,67	G	0,71	M	0,58			G	0,73	D	0,21	M	0,54	Moderat
L8 Stokkelandsvatnet	L-N1	8	M	0,55	M	0,42	G	0,61	M	0,47	M	0,52		M	0,54	D	0,27	M	0,53	Moderat	
L9 Oltedalsvatnet	L-N2a	5	SG	0,93	SG	0,90	SG	1,00	SG	1,00	SG	0,96	SG	1,00	SG	0,90	G	0,70	SG	0,98	God*
L10 Limsvatnet	L-N2a	5	M	0,59	G	0,76	SG	0,92	SG	0,81	G	0,80	M	0,40	G	0,68	D	0,35	G	0,72	Moderat
L11 Edlandsvatnet	L-N2a	5	SG	0,81	SG	0,88	SG	0,97	SG	0,89	SG	0,91	M	0,53	SG	0,83	M	0,46	SG	0,84	Moderat
L12 Harvelandsvatnet	(L-N8a)	11	D	0,27	M	0,47	G	0,78	M	0,50	M	0,57	D	0,24	D	0,27	M	0,43	D	0,20	Dårlig
L13 Fjermestadvatnet	L-N1	8	SG	0,83	G	0,74	G	0,76	M	0,59	G	0,71	G	0,69	SG	0,91	M	0,44	G	0,60	Moderat*
L14 Mosvatnet (Time)	L-N3a	7	G	0,80	SG	0,90	G	0,73	G	0,77	G	0,79	D	0,29	G	0,80	SG	0,84	SG	0,92	Moderat*
L15 Frøylandsvatnet Sør	L-N1	8	D	0,33	D	0,35	D	0,39	D	0,40	D	0,37	G	0,62	M	0,43	D	0,30	D	0,39	Dårlig
L16 Horpestadvatnet	L-N1	8	D	0,28	D	0,38	D	0,38	D	0,38	D	0,35			D	0,22	D	0,21	D	0,30	Dårlig
L17 Orrevatnet	L-N1	8	D	0,28	D	0,37	SD	0,20	D	0,38	D	0,26			SD	0,19	M	0,42	SD	0,20	Dårlig
L18 Storamos	L-N5	16	SD	0,48	SD	0,60	SD	0,20	SD	0,15	SD	0,14			SD	0,19	M	0,48	D	0,22	Svært dårlig
L19 Taksdalsvatnet	L-N2a	5	M	0,52	M	0,58	G	0,69	G	0,74	G	0,62			D	0,34	M	0,43	M	0,43	Moderat*
L20 Bjårvatnet	L-N2a	5	M	0,55	M	0,49	G	0,72	G	0,71	G	0,62	M	0,40	M	0,41	D	0,40			Moderat
L21 Frøylandsvatnet (Sandnes)	L-N1	201											D	0,28							Dårlig
L22 Skjelbreidjtjøna	L-N5	102											D	0,30							Dårlig
L23 Lonavatnet	L-N1	201											G	0,60							God
L24 Grudavatnet	L-N1	201											M	0,53							Moderat

* Se tekst for kommentarer

Tidslinje i tillegg til klassifiseringssystemet i Vannforskriften (sett side 3 tidligere) når slike data finnes. Begrepet normalisert EQR-vedler (nEQR), og tilhørende tilstandsklasser.

Landbruksdirektoratet / Eanandoalidirektoráttta

4

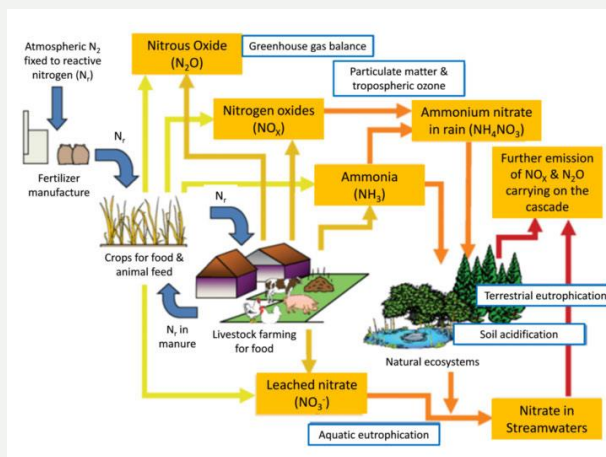
FOSFOR

VIKTIG NÆRINGSSTOFF OG STORT PROBLEM

Tabell 1: Mengden fosfor som hhv. finnes og brukes.

Gjødselslag	Mengde sekundært fosfor (tonn P/år)	Mengde fosfor til jordbruk (tonn P/år)
Husdyrgjødsel (ekskl. utmark)	11400 ^b	11500 ^a
Mineralgjødsel		8400 ^b
Avløpsvann (inkl. spredt avløp)	3100 ^c	
Matavfall (sortert og usortert)	1100 ^c	
Kjøttbeinmel	1000 ^c	2500 ^c
Annet slakteriavfall	1200 ^c	
Slam fra fiskeoppdrett	9000 ^c	
Hvorav fra settefiskanlegg på land	85 ^d	
Atmosfærisk deponering		200 ^b
Sum	28100	Ca 23000

NITROGEN

KLIMAGASSER OG LUFTFORURENSING

- Gjødning og gjødsling: 1,5 mill. tonn CO₂-ekv, hvorav 80 % er lystgass fra gjødning og dyrka mark, mens resten er metan som kommer fra gjødsellager
- Ammoniakk: 90 % av Norges totale utslipp kommer fra jordbruket, tilsvarer ca 26 000 tonn
- Brutto nitrogenbalanse i jordbruket

	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Norge	104	90	98	84	99	91	104	94
Danmark	156	132	111	90	88	83	87	80
Finland	79	55	48	56	49	46	45	47
Sverige	57	50	41	38	37	27	30	32

Landbruksdirektoratet / Eanandoalodirektoráttta

7

MED ANDRE ORD

- Nitrogen (N)
Fosfor (P)
Biomasse

blir ikke resirkulert og utnyttet til plantevekst eller andre formål i tilstrekkelig grad. Dermed går en del av ressursene tapt og skaper problemer i form av utslipp til vann og luft.

- Miljøgifter – tungmetaller og organiske miljøgifter
- Internasjonale forpliktelser (nytt forslag til gjødselregelverk i EU 2016, Nitratdirektivet, Nordsjøavtalene, EUs rammedirektiv for vann, Parisavtalen, Göteborgprotokollen)

Landbruksdirektoratet / Eanandoalodirektoráttta

8

HVORDAN?

NOEN HOVEDPUNKTER I FORSLAG TIL NYE FORSKRIFTER

- Gjeldende forskrift deles i to, en gjødselvereforskrift med produktkrav mv., og en gjødselbruksforskrift (lagring og bruk).
- Gjødselbruksforskriften skal også omfatte spredning av mineralgjødning
- Regulering for oppsamling og lagring av flere typer organisk materiale og næring enn i dag (fôr, vaskevann, oppsamlede planterester)
- Krav til plassering og tidsbegrensning ved lagring av gjødning direkte på bakken, + krav om skjerming for regn og overflatevann ved utendørs lagring fjørgjødsel
- Krav om tak eller annet dekke på gjødselkummer for svinegjødning og biorest
- Innstramming av spredetidspunkt. Tidligste tidspunkt flyttes fra 15. februar til 1. mars. Siste frist for spredning om høsten 1. september (fra 1. november i dag, ved nedmolding) .
- Vegetasjonssoner og ugrødselsoner
- Generelt krav om dokumentasjon om spredning av gjødning, krav til journal ved spredning av avløpslam og andre gjødselvarer med restriksjoner pga. tungmetaller

RESSURSFORVALTNING OG SIRKULÆR ØKONOMI

NOEN HOVEDPUNKTER I FORSLAGET TIL FORSKRIFTER

- Innhold av råvarer: Positivliste over tillatte råvarer og tillatelsesordning for råvarer med dokumentert nytteverdi
- Hygieniseringskrav for slakterigjødsel og fiskeavfall
- Husdyrgjødsel som går til biogassanlegg hvor bioresten nyttes innenfor samme fylke, unntas fra kravet om hygienisering
- Tungmetallinnhold: Forslag til ny bestemmelse om grenseverdier for fosforrike produkter basert på forholdet mellom tungmetall og fosfor. Gjør det mulig i større grad mulig å omsette biorester basert på husdyrgjødsel og fiskeslam.
- Lagerkapasitet og spredeareal: Jordbruksforetak med manglende kapasitet kan levere til eksternt mottak
- Registrering og merking: Enklere og tydeligere krav

VIDERE LØP

- Forslaget vurderes nå av Landbruks- og matdepartementet og klima- og miljødepartementet
- Deretter høring før endelig fastsettelse av forskrift

Forslaget ligger her:

<https://www.landbruksdirektoratet.no/no/miljo-og-okologisk/jordbruk-og-miljo/gjodsling/regelverk/forslag-til-nye-forskrifter-levert-gjodsel-storre-ressurs-mindre-ulempe>